



## WERKEN MET EEN VISIE



Critical Mass wil werken met een visie. Hierin definiëren wij hoe wij onszelf zien en naar welke rol in de samenleving wij streven. Vanuit onze visie zoeken wij ook de aansluiting met samenwerkingspartners.

- ☒ **NIEUWSGIERIGHEID.** De menselijke beleving en sociale werkelijkheid kenmerkt zich door een diversiteit aan ideeën, waarden en culturele uitingsvormen. Critical Mass hecht daarom sterk aan waardenpluralisme: het idee dat er niet één waarheid, of een absoluut en algemeen geldend waardensysteem bestaat. Onze verhouding daartoe is er een van nieuwsgierigheid, een open en empathische houding. Wat zijn de verschillen, waarin herkennen we elkaar en welke lering en creativiteit kunnen we halen uit de vergelijking en de dialoog? Nieuwsgierigheid is duidelijk onderscheiden van andere mogelijke houdingen: hyperrelativisme, onverschilligheid, of nog sterker: blikvernaauwing, een gesloten en bevooroordeelde houding naar de ander. Nieuwsgierigheid is een actieve houding die verschillen in waarden en opvattingen bespreekbaar maakt, maar de ander in zijn waarde laat.
- ☒ **GEMENE DELERS VINDEN.** Binnen iedere vorm van samenleven en werken zijn er tegengestelde belangen en kunnen er moeizame verhoudingen ontstaan. Wat ons betreft is de uitkomst daarvan echter niet noodzakelijk negatief. Mensen kunnen zelf door een coöperatieve en constructieve houding verantwoordelijkheid nemen en invloed uitoefenen op de uitkomst van conflicten. Het uitgangspunt is om zo veel als mogelijk is het vinden van gemene delers en waar mogelijk het creëren van win-win situaties. Ook in onze relaties met partners, opdrachtgevers, deelnemers en andere spelers dragen wij deze basishouding uit.
- ☒ **DEMOCRATIE BETEKENIS GEVEN.** Democratisch burgerschap is meer dan een abstract ideaal, het verwijst naar waarden en houdingen die op elk moment in praktijk gebracht moeten worden en daardoor betekenis krijgen. Onze projectactiviteiten en de samenwerking met partners belichamen en verbreiden belangrijke democratische waarden als gelijkwaardigheid, insluiting en participatie. Tegelijk laten wij het aan eenieder om zelf betekenis en invulling te geven aan democratie en willen wij een gezamenlijke zoektocht mogelijk maken. Wat is de betekenis van begrippen als respect, tolerantie en gelijkwaardigheid. Op welke wijze beleven mensen vrijheid? Waar liggen de grenzen van meningsuiting en actie voeren vanuit overtuiging?
- ☒ **DE KRACHT VAN MENSEN.** Critical Mass is gericht op de persoonlijke groei van individuen. We geloven in zelfversterking (*empowerment*) door zo veel mogelijk eigenaarschap en

verantwoordelijkheid te geven aan deelnemers in hun leerproces. We stellen vertrouwen in hen, moedigen hen aan nieuwe dingen uit te proberen en waarderen wat ze hebben bereikt. Het is vanuit het geloof in eigen kunnen dat mensen ook positief kunnen bijdragen in de groepen waar ze zich in bewegen en de samenleving waar ze onderdeel van uitmaken.

- ☒ **VERBINDEN.** Critical Mass legt op directe wijze verbindingen tussen diverse personen en samenlevingen. Uitgangspunt is daarbij dat vanuit verbinding, het waarderen van het gemeenschappelijke, de verschillen ook beter bespreekbaar worden en er meer erkenning kan zijn voor elkaars drijfveren, denkbeelden en gevoelens. Dit doel realiseren kan via ontmoeting en dialoog, het samenbrengen van deelnemers die verschillen in culturele achtergrond, leeftijd, beroep of woonplaats. Wij zien ook dat de verbinding tussen jongeren en (veelal hoog opgeleide) vrijwilligers voor beide zijden veel oplevert. Ook gebruiken wij als werkvorm een aantal buitenlandse casussen, waaronder Kosovo en Marokko. De afstand tussen mensen elders en deelnemers hier maakt een bespreking van onderliggend proces makkelijker. Dit inzicht gebruiken we om verschillen en overeenkomsten te leren zien.



# MENSENWERK



Het effect van een leerervaring valt of staat bij goede begeleiding. Ieder individu, groep en groepsituatie is anders en zij vereisen een afgestemde aanpak van de begeleider. Critical Mass gaat daarom uit van intensieve en deskundige begeleiding van de activiteiten. We hebben daarbij een aantal vertrekpunten voor hoe wij met mensen werken.

- ☒ **OOG EN ERKENNING VOOR BEHOEFTES.** Afstemmen met groep is een voortdurend proces. Dit begint voor Critical Mass bij een goede voorbereiding, waarin we vanuit een ervaring en beschikbare informatie zo goed mogelijk een voorstelling proberen te maken van leerbehoeftes en andere motivaties van deelnemers, om een leerzame en zinvolle ervaring te kunnen hebben. De inhoudelijke invulling wordt daar grotendeels op gebaseerd. Tijdens activiteiten letten wij scherp op energieniveau en nodigen wij deelnemers altijd uit feedback te geven en zo onvervulde behoeftes uit te spreken. Met zulke checks en erkenning van behoeftes stimuleren wij participatie en inzet bij deelnemers.
- ☒ **POSITIEVE BENADERING.** Een belangrijke voorwaarde voor zinvolle leerervaringen is een prettige sfeer. Tijdens activiteiten dragen groepsbegeleiders zorg voor een positieve sfeer. Ze benadrukken en waarderen de bijdragen en kwaliteiten van individuele deelnemers en de groep als geheel. Ze zorgen dat er evenwicht zit tussen luchtige, gezellige onderdelen en de serieuze, moeilijke onderwerpen. Bij de nabespreking van vaardigheidsoefeningen beginnen begeleiders altijd met het benoemen van wat er goed is gegaan, omdat het daarna makkelijker is om open te staan voor tips en het voor deelnemers essentieel is te weten vanuit welke kwaliteiten en krachten ze kunnen groeien.
- ☒ **OPEN EN PERSOONLIJK.** Belangstelling motiveert deelnemers om zich te uiten en werkt aanstekelijk voor anderen. Openheid, interesse, empathie zijn dan ook belangrijke middelen

voor begeleiders om het gesprek op gang te brengen. Vaak helpt het als ook begeleiders zich persoonlijk opstellen, ook iets van zichzelf laten zien. Het groepsproces is daarmee veel meer dan eenrichtingsverkeer; het verbindt mensen, brengt een echt gesprek op gang.

- ☒ **VEILIG IN GESPREK.** Onze persoonlijke insteek vereist een grote mate van veiligheid in de groep. We maken daarom samen met de groep afspraken over respect, vrijwilligheid en vertrouwelijkheid. Dit gebeurt aan het begin om later op terug te komen als het nodig is. Harde meningen en respectloze opmerkingen benaderen wij zo veel mogelijk als ingang om het gesprek aan te gaan, te onderzoeken wat er achter zit. We gebruiken, in de woorden van Hans Kaldenback, liever de 'judo-aanpak' (meebewegen en van daaruit ombuigen) dan de 'karate-aanpak' (afkappen, veroordelen of in discussie gaan). Het kan in uiterste gevallen echter voorkomen dat we het leerproces stilleggen en iemand aanspreken op gedrag, als een andere insteek niet (meer) werkt. We leggen dan de keuze bij de deelnemer om deel te blijven nemen, maar met respect voor gemaakte afspraken, of niet meer deel te nemen. Wij nemen daarmee niet stelling vóór of tegen personen, maar dragen zorg voor een ruimte waarin begeleiders en deelnemers zich als persoon erkend blijven voelen en zich veilig kunnen uiten.

## INPUT-PROCES-OUTPUT

Wij zien een leerervaring als een proces waarin deelnemers ergens mee aan de slag gaan en naar een voor hun relevante uitkomst toewerken. Dat kan van alles zijn: meer inzicht in een bepaald sociaal proces zijn, oplossingen vinden voor een persoonlijk conflict via drama, of het ontwikkelen van een gemeenschappelijke visie op een wijk. Steeds hanteren wij een aantal didactische principes.

- ☒ **UIT EIGEN ERVARING.** De onderwerpen die Critical Mass behandelt staan dichtbij de persoon zelf. Identiteit, groepsverhoudingen en conflicten zijn processen waar alle mensen midden in staan. Logisch om dan ook zo veel mogelijk uit te gaan van de leefwereld, ervaringen en verhalen van deelnemers; het is hun eigen leven waar ze zich bewuster, vaardiger en actiever in opstellen. Uiteraard werkt Critical Mass ook met modellen, theorie en casussen. De doelstelling daarbij is echter altijd tweeledig; het gaat om feitelijke kennisoverdracht, maar evenzeer om de raakvlakken en verbinding met het eigen leven.
- ☒ **LEREN DOOR TE ERVAREN.** Ervaringsleren (*experiential learning*) staat centraal in onze methodiek. Wij menen dat inzichten uit een geleide ervaring meestal meer effect hebben dan kennisoverdracht en een 'boodschap' van bovenaf. Geleide ervaringen leveren in de regel veel gespreksstof op, zowel over de directe ervaring als de betekenis ervan voor het dagelijks leven. Steeds doorlopen wij met deelnemers de cirkel van ervaring, reflectie daarop en de toepassing in de praktijk. We werken veel met drama, simulaties en interactieve spelvormen, die processen en aspecten van de sociale werkelijkheid weerspiegelen en thematiseren. Werkvormen kunnen bewust confronterend zijn; ze spreken deelnemers aan

op het eigen (onbewuste) handelen en aannames en gaan voorbij de sociale wenselijkheid, of voeren hen opzettelijk mee in een ontregelende ervaring. Dat is echter nooit het eindpunt. Van daaruit stellen we vragen die weer positief richting kunnen geven, om vanuit een nieuwe blik ook een andere houding en gedrag te ontwikkelen.

☒ **AANSLUITING.** Uiteraard zijn er verschillen tussen hoe mensen leren en dus ook verschillende werkvormen die bij hen passen. We proberen steeds aan te sluiten bij de leerstijlen van onze uiteenlopende doelgroepen en in workshops het juiste evenwicht aan te brengen tussen praktische, mentale, emotionele en spirituele onderdelen. Veel jonge deelnemers hebben bijvoorbeeld een voorkeur voor praktische opdrachten en leren door te ervaren boven theoretische kennis en discussievormen. Cognitief ingestelde doelgroepen zoals studenten en professionals zijn gewend aan mentale en discursieve methodes. Voor hen vormt de afwisseling met ervaringsopdrachten vaak wel een aanvulling en verdieping.

☒ **BREDER BEGRIP.** Critical Mass wil daarbij moraliseren en het opleggen van standpunten vermijden. Het doel is veeleer de dialectiek tussen opvattingen en openhartige uitwisseling te stimuleren en zo deelnemers tot een breder, dieper begrip te laten komen – van zowel het eigen standpunt als dat van een ander. Critical Mass facilitators zullen in een dergelijke dialoog wel samenvatten en zo nodig aanvullen met het eigen gezichtspunt, maar zij laten deelnemers altijd vrij om hun eigen conclusie te trekken. Binnen discussie en meningsvorming proberen we wel versimpelingen, onjuistheden en misverstanden te bespreken en daarmee te verminderen.



## DE ONTWIKKELINGSLADDER



Onze projecten verschillen sterk qua doelgroep, intensiteit en duur. Het is logisch dat de projectdoelen daarbij aansluiten. Critical Mass heeft daarom de *persoonlijke ontwikkelingsladder* ontworpen. Deze verschaft inzicht in het kwalitatief gewenste effect bij de doelgroep en gaat ervan uit dat dit effect in evenwicht is met de leerbehoeften, vaardigheden en wensen van de doelgroep. Op een andere manier bekeken: we willen dat deelnemers in een zekere *flow* komen, waarin de verhouding tussen de vaardigheid die zij in huis hebben en de uitdaging die ze aangaan optimaal is.

ONTWIKKELINGS- LADDER	OMSCHRIJVING
Kritische Massa	Zoals onze naam al aanduidt is het ons ook te doen om een kritische massa te genereren en positieve verandering in de samenleving aan te jagen. Via hun persoonlijke ontwikkeling willen wij deelnemers duurzaam activeren, zodat zij

<p><b>Activering &amp; Initiatief</b></p>	<p>zich ook buiten de projectkaders inzetten voor hun omgeving, langdurige verbindingen aangaan met ons, elkaar en andere netwerken, en zelfstandig projectactiviteiten initiëren. Wij mikken hier met name op jongvolwassen projectdeelnemers, professionals, actieve burgers en natuurlijk onze eigen vrijwilligers.</p>
<p><b>In Beweging Verspreiding &amp; Vermenigvuldiging</b></p>	<p>Critical Mass wil deelnemers in beweging brengen en het geleerde ook uit te dragen naar anderen. Deelnemers werken binnen de projectkaders actief mee aan het realiseren van de activiteiten. Zij presenteren bijvoorbeeld wat zij hebben gedaan, of zij zijn actief betrokken om mensen bij elkaar te brengen, activiteiten te organiseren of concepten te ontwikkelen binnen een creatief/educatief project. Ook zetten zij hun kennis en vaardigheden in bij andere relevante schoolactiviteiten. Denk aan: Critical Mass vrijwilligers, maatschappelijke stagiaires, stagiairs en bij uitvoer betrokken projectdeelnemers.</p>
<p><b>WegWijs Vaardigheden &amp; sociaal navigeren</b></p>	<p>Wij willen mensen ondersteunen wegwijs te worden binnen een complexe en diverse samenleving. Allerlei sociale vaardigheden zijn cruciaal om nieuwe mogelijkheden te creëren, problemen op te lossen en verbindingen met anderen aan te gaan. Deelnemers kunnen zich als gevolg van hun betrokkenheid bij projectactiviteiten bewuster en vaardiger opstellen in hun sociale omgeving. Denk bijvoorbeeld aan verbeterde vaardigheden als aanspreken op gedrag, empathisch luisteren, mediation en het communiceren van de eigen behoeften.</p>
<p><b>BlikOpen Inzicht &amp; reflectie</b></p>	<p>Onze werkvormen en modellen zijn 'blikopeners': hulpmiddelen die iemand in staat stellen scherper en breder te kijken. Deelnemers krijgen als gevolg van hun betrokkenheid bij Critical Mass activiteiten meer inzicht in de werking van de sociale processen in hun omgeving en kunnen reflecteren op verschillende aspecten van hun identiteit, hun waarden en de rollen en relaties die ze met anderen aangaan.</p>